

VAN DE RADARWEG

Naast het weekblad verschijnt er binnenkort ook een maandblad Elsevier. Volgens adjunct-hoofdredacteur René van Rijckevorsel (hoofdredacteur Arendo Joustra: 'Het is zijn kindje') wil de redactie daarmee lezers aan zich binden die wel van Elsevier gecharmeerd zijn maar niet elke week aan het blad toekomen. Van Rijckevorsel: 'Het maandblad zal ver weg blijven van opinie en actualiteit. Er komt ruimte voor wat grotere stukken over diepgavender thema's. De nieuwe uitgave krijgt een iets groter formaat dan het weekblad en zal er ook wat mooier uitzien.'

Behalve artikelen van eigen redacteuren zullen in het maandblad vaker bijdragen van freelancers worden opgenomen. Het is de bedoeling dat het eerste nummer al begin juli uitkomt.

De nieuwe activiteit van de Elsevier-redactie mag gezien worden als een staaltje brand extension dat noodzakelijk wordt geacht om het bedrijfsresultaat op peil te houden, mede gezien de daling van de oplage van het weekblad de

Vervolg op pagina 2 ➤

NUMMER 4

Interview met Ton van Brussel	1
Van de Radarweg Nieuws van redactie en uitgeverij	1
Personalia	2
Else4vragen aan Djûke Vaartjes	3
Expo's Eerbetoon aan Doeve	3
Sake zoekt en vindt...	
Rik Kuethé op kicken	4
Interview met webredacteur Shari Deira	4

Als directeur van de Rode Hoed ontvangt Ton van Brussel koningin Beatrix bij het 20-jarig bestaan van het cultureel debatcentrum in september 2010

Ayatollah op eindredactie

VOORDAT TON VAN BRUSSEL BIJ ELSEVIER AAN DE SLAG KON, MOEST HIJ VAN ZIJN HOOGTEVREES WORDEN AFGEHOLPEN

Het scheelde weinig of de komst van Ton van Brussel als redacteur bij (toen nog) Elseviers Magazine in 1986 was niet door gegaan. Reden: hoogtevrees. 'Hoofdredacteur André Spoor had mij voor een sollicitatiegesprek gevraagd in het gebouw aan de Spuistraat. Maar kort daarop verhuisde het blad naar Centerpoint, een kantoorcomplex in de Bijlmer. De redactie zat op de zevende verdieping. Als bergbeklimmer was ik ooit bij een valpartij betrokken geweest. Daar had ik angst voor grote hoogten aan overgehouden. Voordat ik bij Elsevier aan de slag kon gaan, heb ik me daarvoor moeten laten behandelen. Vijf sessies bij een psycholoog.'

Ruim een kwart eeuw later is Van Brussel (nu 58) weer terug in het Amsterdamse stadshart, op een steenworp afstand van de Spuistraat. Sinds enkele jaren is hij directeur van het de-

batcentrum Rode Hoed aan de Keizersgracht. Daar spreken we hem, precies op de dag dat er een bijeenkomst is van hoofdredacteurs en omroepbobo's, een wereldje waarin Ton de afgelopen decennia in zijn veelzijdige carrière zelf verkeerde. Een wereldje ook, zo heeft hij moeten ervaren, met nogal wat val- en slangenkuilen. Voordat Van Brussel bij Elsevier kwam, had hij een klassiek journalistiek pad afgelegd: leerling-verslaggever (*Leidse Courant*), stads-, economie- en buitenlandredactie (*Leidsch Dagblad* en *Het Binnenhof*). Zijn entree bij Elseviers Magazine mag, vindt hij, merkwaardig heten. 'Het begon al bij dat sollicitatiegesprek met Spoor. Het ging over alles, behalve over het blad of de baan. Verder verkeerde ik in de veronderstelling dat

'We moesten zonder mededogen zwakke stukken fatsoeneren'

Vervolg op pagina 2 ➤

Vervolg van pagina 1 ▼

laatste jaren. Volgens het oplage-instituut HOI daalde het aantal betaalde abonnees van Elsevier in 2012 met twaalf procent tot 110.064.

De hoofdredactie heeft besloten weer mee te doen met de Raad voor de Journalistiek. Aanleiding zijn de grondige wijzigingen in de werkwijze en procedure die de Raad heeft doorgevoerd. In de nieuwe situatie is sprake van marginale toetsing en minder van tuchtrecht. Elsevier, dat januari 2000 uit de Raad stapte, houdt wel zijn principiële bezwaren tegen de Raad, maar ziet de voordelen van een laagdrempelig orgaan waar burgers met klachten kunnen aankloppen als ze bij redacties geen gehoor krijgen.

Er dreigt een conflict tussen de deelnemersraad en het bestuur van het pensioenfonds Elsevier. De raad zou een rechtszaak overwegen om het bestuur te dwingen tot meer druk op Reed Elsevier wat uiteindelijk zou moeten leiden tot een tweede bijstorting door het concern.

'Vrouw van de Wereld' Liesbeth Wytzes is gesignaleerd met een paardenstaart.

PERSONALIA

Op 1 mei traden twee nieuwe redacteurs in dienst van Elsevier.

Anna Vossers (25) versterkt de webredactie. Ze rondt op dit moment haar master Journalistiek en Media af aan de UvA. Daarvoor deed ze een bachelor sociologie en haalde ze haar propedeuse Spaanse taal en cultuur. **Jenny Velthuys** (28) begint bij de redactie Nederland als algemeen verslaggever. Jenny deed de School voor Journalistiek in Utrecht, waar haar afstudeerproject (een reportage over de 'clownsaffaire' van Oude Pekela) werd genomineerd voor Productie van het Jaar. Ze werkte als freelancer voor HP/De Tijd en laatstelijk als vaste freelancer bij De Groene Amsterdammer. Beide redacteurs wonen in Amsterdam.

het om een buitenlandredacteur ging. Maar Spoor besloot het gesprek met: "Nou, u lijkt me zeer geschikt als chef Kunst." Die functie ging uiteindelijk naar Jean Paul Bresser. Ik kwam bij Buitenland. Kort daarop werd het de eindredactie.'

Daar zat toen ook David van het Reve, met wie je dikke vrienden zou worden.

'Ja, voor het leven, mag je wel zeggen. In de eerste plaats omdat we samen in een benauwd kamertje werden gepropt. Maar ook doordat we de opdracht kregen zwakke stukken zonder mededogen te fatsoeneren, wat bij menige redacteur uit die tijd weerstand opriep. Sommigen noemden ons de ayatollahs van de eindredactie. Maar Spoor steunde ons. Die stak geregeld zijn hoofd om de hoek en riep dan: "Ga zo door makkers. Vandaag is door collega's al weer twee keer jullie ontslag geëist".'

Van Brussel heeft bij Elsevier veel geleerd, zegt hij. 'Maar het was zeker geen onverdeeld plezierige tijd. Veel ruzies, intriges, mensen die elkaar achter de schermen naar het leven stonden. Spoor werd ziek en moest stoppen. De titels *Elseviers Weekblad* en *Elseviers Magazine* werden in elkaar geschoven. Dat gaf spanningen. Johan van den Bossche van het weekblad en ik moesten dat proces coördineren. Johan werd de nieuwe hoofdredacteur, ik zijn adjunct. Dat viel ook niet bij iedereen in goede aarde. Het is Van den Bossche uiteindelijk boven het hoofd gegroeid. Drie keer is hij

met hartklachten op de intensive care van het AMC opgenomen. "Ton, ik ga dood aan dat blad", zei hij als ik hem bezocht. Ik kon wel met hem opschieten, maar op het laatst werd hij paranoia en vertrouwde hij ook mij niet meer. Ik ben nogal sfeergevoelig en trok het op den duur ook niet meer. Najaar 1989 ben ik vertrokken.'

Want Hilversum lonkte.

'Tom Kamlag van de NOS belde. Of ik chef Binnenland wilde worden van NOS-Laat, later NOVA. Dat heb ik vijf jaar met plezier gedaan. Daarna heb ik twee jaar documentaires gemaakt. Ik was in die tijd ook eindredacteur van de tv-serie *Na de oorlog*, een vervolg op *De Bezetting*. Daarmee hebben we nog een Nipkovschijf gewonnen.'

Van Brussel was nergens een blijvertje. Of zoals hij het zelf typeert: 'Ik ben altijd mijn nieuwsgierigheid achterna gegaan. Behalve voor mijn huidige baan bij de Rode Hoed heb ik nooit ergens op gesolliciteerd, ben altijd gevraagd. In 1996 was dat voor eindredacteur

Ton van Brussel:
'Rode Hoed is niet rood'

van Buitenhof en een jaar later voor hoofdredacteur van Het Leidsch Dagblad. Daar was ik vier jaar lang terug bij mijn roots, achteraf beschouwd misschien wel de leukste periode van mijn loopbaan.'

En in 2002 toch weer naar Hilversum!?!'

'Ja, programmadirecteur van de VARA. Nou, dat had ik niet moeten doen. Als je spreekt over een slangenkuil was het omroepbestuur er eentje en ook heel bureaucratisch?' Eenmaal gearriveerd in het Hilversumse bobowereldje verruilde Van Brussel de VARA voor een directiefunctie bij de NOS. Daar 'reorganiseerde hij zichzelf na twee jaar weg', zoals hij het formuleert om vervolgens NOS-ombudsman te worden. Een kortstondig avontuur, waar hij met gemengde gevoelens op terugkijkt. 'De leuke kant was om geheel vrijgesteld te zijn om over journalistiek na te denken.

Schaduwzijden waren de volkomen geïsoleerde positie en soms bedreigingen op het internet.'

Hoe kwam je bij de Rode Hoed terecht?

'Ik had mij altijd voorgenomen op mijn 55ste iets buiten de journalistiek te gaan doen. Een paar maanden voor mijn verjaardag zei Carla, mijn vrouw: "Wordt het nog wat met dat andere leven van jou?" De volgende dag zagen we los van elkaar dezelfde advertentie. Ik heb naast journalistiek altijd culturele dingen gedaan. Nu is het omgedraaid, veel cultuur en nog een beetje journalistiek.'

Hoe rood is de Rode Hoed eigenlijk?

'Helemaal niet dus. Ik weet: de VARA heeft hier uitzendingen gehad. En met de Volkskrant organiseren we maandelijks debatten of interviews. Maar we hebben hier soms ook RTL en Ivo Niehe. Het is een voormalige schuilkerk. Elke zondag worden nog diensten gehouden. Die rode hoed – hij is nog te zien in een gevelsteen – verwijst naar een hoedenfabriek die hier ooit was gevestigd.'

ELSE 4 VRAGEN

AAN: *Djûke Vaartjes* (35)

Werkte van 1994 tot en met 2002 op alle redacties, behalve de economieredactie. Laatste halte: politiek & binnenland.

1 Wat ben je na je vertrek gaan doen?

‘Na verschillende banen bij bureaus voor grafische vormgeving ben ik twee jaar geleden als zelfstandig ondernemer met Studio Djûke begonnen. Ik ontwerp vooral tijdschriften en boeken, maar maak ook flyers, brochures en sites. Op dit moment ben ik bezig met een jubileumboek voor het 100-jarig bestaan van camping Bakkum en doe ik het ontwerp van *Knippie*, een zelfmaakmodeblad voor kinderen.’

2 Wat heb je bij Elsevier geleerd?

‘Onderhandelen. Ik moest mannen die twee keer zo oud waren als ik er van overtuigen dat er echt geschrapt moest worden in hun artikelen. Of beargumenteren waarom het ene

beeld echt beter was dan het andere.’

3 Print of digitaal?

‘Print. Er is niets lekkerders dan de geur van een vers gedrukt magazine.’

4 Wil ooit nog eens?

‘Met mijn zoontjes Mats en Boet en vriend Daan op wereldreis. En een kinderboek maken, maar daar wordt aan gewerkt.’

KONINKLIJK ELSEVIER

Het weekblad *Elsevier* ging de afgelopen maanden helemaal los op Oranje. In de laatst verschenen 20 nummers telden we 52 grotere of kleinere stukken, commentaren en (foto)reportages, gewijd aan Beatrix, Willem-Alexander, Maxima, Amelia, overig Koninklijk Huis, abdicatie, inhuldiging en aanverwante zaken. Dit op in totaal ruim 118 pagina's. Vier keer betrof het een coverproductie. Twee verhalen kregen voorts een zware

banner op het omslag. Drie keer verscheen een eigen dubbelspread-advertentie met reclame voor tien pas verschenen of te verschijnen boeken en speciale uitgaven van Elsevier gewijd aan de Oranjes.

... post ...

Eppo Doeve

HOMMAGE AAN EEN DUIVELSKUNSTENAAR

Jozef Ferdinand Doeve (Bandoeng, 1907) is een van de meest vermaarde medewerkers uit de Elsevier-historie. Als Eppo Doeve trad hij in 1946 - na een carrière als journalistiek tekenaar en reclame-ontwerper - in dienst van Elseviers Weekblad waarvoor hij tot zijn dood in 1981 een enorme stroom spotprenten en illustraties (onder meer voor omslagen en reportages) vervaardigde. De vaak als duivelskunstenaar omschreven autodidact wordt nu geëerd met twee exposities. Doeve's omvangrijke oeuvre van duizenden werken wordt grotendeels bewaard in het Persmuseum. Historicus Jop Euwijk (28) werkt daar en studeerde af op Doeve's spotprenten. Hij heeft de hand in de exposities en samen met Peter ter Mors en Sake van Delden, de enige redacteur in functie die Doeve heeft meegemaakt, stelde hij een Speciale Editie van Elsevier samen over leven en werk van de kunstenaar/redacteur. Euwijk: ‘Doeve heeft bijna een halve eeuw lang de samenleving minutieus vastgelegd. Een deel van wat hij maakte, kan nog zo worden afgedrukt. Het valt me op dat veel mensen bepaalde aspecten van zijn werk heel modern vinden en andere delen oubollig. Gek genoeg zijn de meningen hierover behoorlijk verdeeld. Wat de een gedateerd vindt, vindt de ander nog heel relevant. Zowel qua stijl als inhoud.’ Over het reportage-element zegt hij: ‘Tot de jaren zeventig was het heel normaal voor een tijdschrift of krant om een tekenaar op reportage te sturen. Vaak met een schrijvende verslaggever er naast, soms in zijn eentje. Zelfs toen de persfotografie opkwam, werden tekenaars er nog op uit gestuurd. Blijkbaar werd er veel belang gehecht aan hun impressie. Hier zou eens goed onderzoek naar moeten worden gedaan. Misschien dat ik er ooit aan toekom.’

Zelfportret van Eppo Doeve

Crisis in het Persmuseum (economische spotprenten): tot september in het Persmuseum, Amsterdam
Eppo Doeve (overzichtstentoonstelling met onder meer affiches, bankbiljetten, toneelmaquettes, vrij werk): van 14 juni tot 14 juli in Arti et Amicitiae, Amsterdam
Ter herinnering Eppo Doeve (Special over leven en werk van Doeve. Verschijnt begin juni. Prijs: € 8,95)

Kuethe op zijn speciaal aangeschafte kicksen

SAKE ZOEKT

EN VINDT... Rik op kicksen

Veel details zijn hem ontschoten (eind jaren 80? toernooi van voetballende journalisten?), maar buitenlandredacteur Rik Kuethe (71) herinnert zich wel dat zijn bijdrage ondanks speciaal aangeschafte kicksen een aanfluiting was. 'Ik wou wel, maar kon niet.' Als 'verwend kutjongetje uit het Gooi' had hij begin jaren 50 in het Montessori-schoolelftal aan Paastoernooien meegedaan. En later vulde hij ('ik was toen al dik') als keeper het doel bij hockeyclub Laren. Eenmaal betrad hij zelfs met legguards en toque het Wagener Stadion: het hoogtepunt van een korte sportieve carrière. 'En daar had ik het bij moeten laten, die terugkeer op de velden was onverstandig.'

'Ik dacht: dat moet wel een goed blad zijn'

Met haar 26 jaar is ze een van de jongste redacteurs van Elsevier. Toch geldt ze al als de drijvende kracht van de webredactie: Shari Deira. Juni 2010 kwam ze binnen als stagiaire en mocht meteen blijven. Onlangs kreeg ze - na twee jaarcontracten - een vaste aanstelling. Alle reden dus voor een nadere introductie. Half Surinaams, geboren in Apeldoorn, opgegroeid in Den Haag. Na de havo een bachelor-opleiding Europese studies aan de Haagse hogeschool.

Hoe vond je de weg naar Elsevier?

'Het was al lang mijn wens de journalistiek in te gaan. Ik had ook liever de school in Utrecht gedaan, maar werd twee keer uitgeloot.

Op een avond keek ik naar *Pauw & Witteman* en zag daar Marike Stellinga, toen nog van Elsevier. Ik dacht als zij daar werkt moet dat wel een goed blad zijn. Ik heb toen een mailtje gestuurd naar de redactie met de vraag of ik er niet een poosje stage mocht lopen. Ik werd teruggebeld door Arne Hankel van de webredactie. Daar was wel een plekje. Twee gesprekjes en het klikte.' En dat doet het nog steeds, getuige adjunct-hoofdredacteur

: René van Rijckevorsel, ook supervisor van Elsevier.nl. Hij schetst beeldschone, frêle Shari als 'een beetje de man van de webredactie.' 'Zelfstandig, consciëntieus, weet alles van techniek en nieuwe systemen, vraagbaak voor de collega's.' Shari over haar werk: 'Je loopt diensten van 's morgens 7 tot 3 uur 's middags, of van 3 tot 12. Soms zit je in je eentje, vooral in de

risico op fouten?

: 'Inhoudelijke fouten maken we zelden, taalfouten nog wel eens. Soms ook heeft René kritiek dat een bericht niet past bij Elsevier.'

Zou je niet liever in het blad willen schrijven?

: 'Uiteindelijk wel, maar ik vind wat ik nu doe leuk. Het nieuws dat ik mag behandelen is erg gevarieerd.

Als rubrieksredacteur ben je vaak gespecialiseerd. Ik schrijf overigens wel eens in het blad, vorig jaar een verhaal van drie pagina's over dj Afrojack en bijdragen voor de *special* over Suriname.

Ooit in Suriname geweest?

: 'Sinds mijn vijftiende elk jaar wel een maand. Ik heb

Shari, volgens Van Rijckevorsel 'beetje de man van de webredactie'

: weekenden. Je volgt de hele tijd het nieuwspitaal van het ANP en maakt een scherpe keuze waarbij je rekening houdt met de belangstelling van de gemiddelde Elsevierlezer. Verder heb je Teletekst, Twitter en zover de tijd het toelaat zoek je er feitjes bij om het nieuws een eigen toets te geven. 't Moet allemaal razendsnel. Belangrijk is veel clicks te krijgen op een bericht, soms, bij *hot news*, wel 40.000.'

Loop je door die snelheid geen

: er familie wonen. Heerlijk land om even tot rust te komen. En een geweldige natuurschoon.'

Toekomstplannen?

: 'Ik zit hier voorlopig op mijn plek. Misschien later toch iets in Suriname. Mijn Israëlische vriend heeft het vaak over werken in Israël. Ik denk ook wel eens aan televisie. Presentatrice of zoiets lijkt me wel.' Van Rijckevorsel - nu nog geen 'man' overboord, maar opgepast dus!